

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТІВ

МАТЕРІАЛИ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ І МОЛОДИХ УЧЕНИХ
«ГЕНДЕРНА ОСВІТА В СУЧАСНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ»

ЦЕНТР ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ

КРИВИЙ РІГ 2014

УДК 371.035.9
ББК 74.480.286
Г 34

«Гендерна освіта в сучасному університеті: досвід, проблеми та перспективи»: Матеріали міждисциплінарної всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих учених. – Кривий Ріг, 22–23 жовтня 2014 року. – Кривий Ріг: КПІ ДВНЗ «КНУ», 2014. – 152 с.

Рекомендовано до друку методичною радою Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «КНУ» (протокол № 2 від 2 вересня 2014 р.)

У збірнику представлені матеріали міждисциплінарної всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих учених «Гендерна освіта в сучасному університеті: досвід, проблеми та перспективи», яка відбулася на базі кафедри педагогіки КПІ ДВНЗ «КНУ» 22–23 жовтня 2014 року.

Пропоноване видання містить широкий спектр питань, які стосуються гендерного компонента в освітній системі України, імплементації гендерної теорії до змісту університетської освіти, ефективних технологій гендерної освіти, майбутнього гендерології у вітчизняному освітньому просторі.

У збірнику представлено оригінальні погляди майбутніх учителів та молодих вчених з гендерної проблематики, які різнобічно, висвітлюють основні аспекти гендерної освіти в сучасному університеті, що позначилося на суперечливості суджень авторів. Розмаїття проблематики статей цього збірника переконливо свідчить не лише про її актуальність, а й про те, що нині гендерна теорія знаходиться лише на шляху її становлення.

Видання адресоване студентам, магістрам, аспірантам, вчителям-практикам, а також широкому колу читачів, які цікавляться гендерною проблематикою.

Головний редактор:
Дороніна Т. О. доктор педагогічних наук, доцент Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «КНУ».

Редакційна колегія:
Басум З. П. доктор педагогічних наук, професор Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «КНУ»;

Сушенцева Л. Л. доктор педагогічних наук, професор Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «КНУ»;

Голованова Т. П. кандидат педагогічних наук, доцент Запорізького національного університету;

Іванова В. В. кандидат педагогічних наук, доцент Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «КНУ»;

Бондаренко О. В. кандидат педагогічних наук, доцент Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «КНУ»;

Дуднік Н. Ю. кандидат педагогічних наук, доцент Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «КНУ»;

Потапенко О. Б. кандидат педагогічних наук, доцент Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «КНУ»;

Макаренко І. Є. кандидат педагогічних наук, старший викладач Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «КНУ»;

Мантуленко С. В. асистент, Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «КНУ».

Рецензенти:
Гаманюк В. А. доктор педагогічних наук, доцент Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «КНУ»;

Каневська О. Б. кандидат педагогічних наук, доцент Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «КНУ».

©КПІ ДВНЗ «КНУ», 2014 р.

невідповідність їй сприяє більш критичне ставлення до нього, ніж для дівчинки невідповідність стандартам фемініності.

У сільській місцевості жінок приймають лише як домашніх господарок, коли жінка починає власний бізнес, вона часто стикається з непорозумінням або конфліктами з боку членів родини.

Але коли консультанти зустрічалися з чоловіками, які негативно ставилися до того, що їхні дружини залучалися до бізнесу, то ці зустрічі та бесіди мали позитивний вплив. Недостатня підтримка з боку родини є головною проблемою для жінок, які починають власний бізнес. Але жінки, які починають власний бізнес і створюють робочі місця для себе, членів своєї родини та інших людей, практично захищають себе від того, щоб стати жертвою насильства або торгівлі.

Відомо, що частка жінок у загальній кількості робочої сили залишається високою у порівнянні з іншими країнами. Жіноча зайнятість зосереджена зокрема, у легкій та харчовій промисловості, у сферах соціальної, охорони здоров'я, туризму, а також у більшості галузей промисловості серед низько кваліфікованих видів робіт та сільськогосподарських професій.

1. Основи теорії гендеру : [навчальний посібник]. – К., 2004. – 536 с.

Т. Г. Куксова,
СППУ ім. А. С. Макаренка, с. Глибичі
Науковий керівник – О. А. Луценко, канд. філос. наук, доцент

ДОСЛІДЖЕННЯ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ ЖІНОЧОЇ МОЛОДІ ДО МАТЕРИНСТВА

Ключові слова: студентська жіноча молодь, материнство, готовність до материнства.

Ключевые слова: студенческая женская молодежь, материнство, готовность к материнству.

Key words: young female student, motherhood, readiness for motherhood.

Останнім часом значно зросла увага до проблем шлюбу і сім'ї та відповідно до батьківства/материнства. Високий рівень розлучень, особливо серед молодих сімей, підвищує інтерес до дослідження гендерних установок молоді щодо шлюбу і сім'ї, а в зв'язку з цим і до проблеми підготовки до виконання сімейних батьківських ролей.

Підготовка до батьківства/материнства відкриває нові можливості для розширення освітнього простору у вихованні моральної та гендерної культури. Відчуття сучасною молоддю себе як потенційних батьків є реальним шляхом гуманізації особистості та суспільства, вирішення демографічної кризи, зміни їх ціннісних установок щодо майбутніх батьківських обов'язків. З одного боку, сучасна молодь досить рано починає ставате життя, а з іншого, виявляється психологічно і соціально не готовою до створення сім'ї та відповідального батьківства/материнства.

Проблема підготовки молоді до батьківства/материнства знаходиться в полі зору таких науковців, як Т. Андреева, Т. Голованова, А. Капська, Т. Говорун, І. Трубавіна та ін.

Аналіз наукової літератури, зокрема, зроблений фахівцями, показав, що існує велика кількість досліджень щодо змісту, форм, методів підготовки до батьківства, до усвідомленого виконання батьківських ролей молоддю, але, на жаль, залишаються недостатньо розробленими питання відповідальності, пов'язані з батьківством/материнством, проблема формування гендерної культури. У зв'язку з цим нами була сформульована мета дослідження – експериментально дослідити готовність до виконання материнських обов'язків у студентської молоді жіночої статі.

Відповідно до мети дослідження було проведено опитування серед студенток ВКНЗ СОП «Лебединське педагогічне училище імені А. С. Макаренка» віком 16-20 років. Загальна кількість респонденток становила 30 осіб.

З метою вивчення сімейних орієнтацій молодих людей ми запропонували питання: «Як Ви ставитесь до людей, які категорично не хочуть мати дітей?» [2, с. 78]. Рівно половина опитуваних 50 % відповіли, що не мати дітей – це власний вибір кожного, 40 % зазначили, що вони не розуміють таких людей, котрі відмовляють собі в цьому, та 10 % засуджують таких осіб. Такі результати дають підстави говорити про необхідність формувати свідому установку на сім'ю та народження дітей, ознайомити з перевагами сімейного життя.

На наступне запитання: «Чи потрібно готувати себе до шлюбу?» 73 % студенток відповіли, що необхідно серйозно і готувати себе до шлюбу, 27 % – зовсім заперечують таку необхідність, але всі однаковою мірою не уявляють собі, в чому полягає підготовка і хто на яким чинном повинен це робити. Такі відповіді, певним чином, можуть свідчити про

неготовність у студентства потреби готувати себе до сімейних відносин.

Для вивчення важливості для студенток дітей як таких було задане питання: «Чи є для Вас важливою життєвою цінністю народити дитину?». Студенти проявили однозначність у відповідях. Лише відповідно 97 % представників студентської жіночої молоді і лише 3 % вважають, що «ні».

Вивчення репродуктивних орієнтацій студенток засвідчило, що більшість студенток (70 %) орієнтована на дводітну сім'ю, 13 % хотіли б мати одну дитину, така ж кількість опитаних вважає бажаним мати трьох дітей, і лише 3 % налаштовані мати більше трьох дітей в сім'ї.

Аналізуючи відповіді студенток, маємо звернути увагу на таке явище, яке у психологічній літературі називають «усвідомленою малодітністю». Тут необхідно врахувати і той факт, що вважають ще не має сформованих уявлень про те, що таке труднощі сімейного життя, що їм, можливо, доведеться відмовитися від розваг, відпочинку, поїздок, гуртоходів тощо задля дітей. У повсякденному житті часто не реалізується навіть установка на дводітну сім'ю. Виходячи з цього, вважаємо необхідним виробити у молоді установку на середньодітність.

На питання анкети: «Чи маєте Ви навички правильного поводження з немовлям?», ми отримали такі відповіді: 70 % сказали, що «так», 16 % не визначилися з відповіддю та 13 % відповіли, що на даний момент відповідних навичок вони не мають. Хоча, судячи з даних опитування, можна говорити про достатню підготовку студенток до материнства, але все ж залишаються сумніви щодо великої поінформованості респонденток щодо всіх елементарних моментів догляду за новонародженою дитиною, знань про те, як має розвиватися і поводитися немовля у різні періоди свого життя, як сприймати звукові сигнали своєї дитини, адекватно реагувати на її потреби, як правильно вигодовувати та інше.

На питання про те, на кому лежить обов'язок наглядаати за дитиною, 100 % опитаних зазначили, що саме подружжя повинно цим займатися. Тобто на даному етапі простежується установка на самотійність подружжя у нагляді за дитиною, а не перенесення своїх обов'язків на родичів та близьких.

Важливо, що сучасна молодь прагне також подолати неправильні установки щодо розподілу ролей у вихованні дитини, орієнтацію на ієрархічну модель в сім'ї, котра виникає з перевагою чоловічого главенства, установку, що справа чоловіка – тільки заробляти гроші. Варто зауважити, що на думку дослідників Д. Стейл і П. Турецькі, тільки там, де чоловік не просто заробляє гроші, а інколи допомагає жінці в домашній роботі, а й бере активну участь у вихованні дитини, можна говорити про щасливе сімейне життя [3, с. 56].

Одним із останніх завдань при дослідженні було запропоновано проранжувати якості образів «ідеальної жінки» та «хорошої матері». Даний вид запитання був раніше запропонований та використаний науковцями [1, с. 138]. Співставлення цих двох образів дає можливість говорити про те, що будучи гарною жінкою ти само собою маєш бути хорошою матір'ю. Це може бути ознакою готовності до материнства. Тож результати були такими: ті, які відповідає віку від 16 до 17 років, продемонстрували 31 % готовності до материнства, у віковій групі 18 років готовність виявилася на 40 % і у тих, кому від 19 до 20 років готовність до виконання материнських обов'язків виявилася на 47,5 %.

Таким чином, здійснивши дослідження готовності студентської жіночої молоді до виконання материнських обов'язків, ми зробили висновок про те, що практично половина опитуваних недостатньо готова до материнства, оскільки уявлення щодо відповідального материнства вже сформовані, але реальності та підготовки бракує.

Література

1. Гендерная психология. Практикум. 2-е изд. / Под ред. И. С. Клейновой. – СПб.: Питер, 2009. – 496 с. : ил. – (Серия «Практикум»).
2. Говорун Т. В. Гендерні аспекти усвідомленого батьківства. [навч. посібник] / Т. В. Говорун, В. П. Кравець, І. М. Клейнова, О. Б. Кізь. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 114 с.
3. Зеленьська О. Зміни гендерних стереотипів жінки в менталітеті студентів / О. Зеленьська // 36. матеріалів міжнародної наук.-практ. конф. «Гендерна освіта – ресурс розвитку паритетної демократії». – К.: 2011. – С. 465-466.

С. В. Кучерган,
Криворізький педагогічний інститут,
ДВНЗ «Криворізький національний університет», м. Кривий Ріг
Науковий керівник – Т. О. Дороніна, д-р пед. наук, професор

ГЕНДЕРНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ЯК УМОВА ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ

Ключові слова: гендерна ідентифікація, біологічна ідентифікація, психологічна ідентифікація, соціальна ідентифікація, здоров'я особистості.

Ключевые слова: гендерная идентификация, биологическая идентификация, психологическая идентификация, социальная идентификация, здоровье личности.

Key words: gender identification, identification of biological, psychological identification, social identification, health of the individual.

Гендерна ідентифікація виникла в результаті взаємодії «Я» особистості та інших. Своєю кінцевою метою передбачає гендерну ідентичність чоловічих або жіночих рис. Слід зазначити, що гендерна ідентифікація як практикум особистості відбувається за трьома напрямками: біологічному, психологічному й соціальному. Також розуміння гендерної ідентифікації можливо виразити аналізом чотирьох взаємопов'язаних сходинок-підсистем: 1) біологічна статя; 2) гендерні стереотипи; 3) гендерні ролі та 4) гендерна ідентичність. Зрозуміло, що не одна з даних сходинок не може відповідати загальному поняттю «гендер» або бути прerinяня до нього [1].

Перша сходинок-біологічний рівень – це обумовленості функціонування організму його структурно-функціональними здібностями, починаючи від клітини і кінчаючи системами органів. Це перш за все життєвий потенціал людини, її індивідуальний ресурс. Біологічна статя в культурно-етнічному аспекті сформована історично давно і її зміст відображено в міфології. Вона відображає систему трьох світів: підземного світу, наземного і небесного. Жінка є тим зерном, що з'єднує всі ці три світи. Вона з'єднує тіло і душу дитини та приводить її в цей реальний світ. Тому жінка більш відкрита до цього світу, функціонально більш відповідає йому своїми біологічними циклами. Чоловік виконує свої функції охоронника, добувача їжі, як це відбувається в світі, і тому конструкція його тіла має відповідні особливості, що відповідають цим функціям. Тому конструкція його тіла має відповідні особливості та його функціональними обов'язками в природі більш зрозуміла і фізичне здоров'я чоловіка та жінки класифіковане та вивчене [2].

Але наступна сходинок психологічної ідентифікації – це психологічний рівень. На сьогодні, в психологічній науці, досить чітко проводиться межа між психологією статі та гендерною ідентифікацією, котра виступає як особистісний ресурс конструювання своєї ідентифікації, тобто здобуття комплексу психологічних особливостей. Гендерні стереотипи або гендерні соціально-психологічні ролі, як стверджує Н. В. Гончаренко, досить розширювати. Сучасна жінка освоїла всі професії та всі посади, котрі існують в уяві людства. Вона була навіть Папою Римським, передигнувшись в чоловіче вбрання. Тому філософія поведінки, маючи як чоловічий логічний початок, так і жіночий емоційний, становить єдине ціле. І ідентифікація має свій відповідний порядок в науковій сфері, більш носить чоловічий початок, а ідентифікація в сфері мистецтв більше відповідає жіночому початку. Так виникає протиріччя в ідентифікації поведінки чоловіків та жінок що намагаються реалізувати себе в цих різних сферах, і сама ідентифікація утруднена. На що слід звертати увагу при визначенні психологічного здоров'я чоловіків та жінок [3].

Третьюю узагальнюючою сходинокую гендерної ідентичності є соціальний рівень – це сам процес соціальних змін, що впливає на взаємовідношення чоловіків та жінок, домінуюча в суспільстві ідеологія. На даний час соціальна модель, що домінує в суспільстві чисто чоловічий. Навіть в релігії домінує чоловічий початок: Бог отець, син і дух святий. Але розвиток суспільства за чоловічою моделлю – це історія воїн, складання імперій, домінування тиранів і їх режимів. Так, адаптація жінки на сьогодні є адаптація до чоловічої моделі, що протиставляє її своїй особистій ідентифікації – це уподобання чоловічого мислення, прийняття чоловічого образу життя тощо. Тому основним завданням жіночої половини на сьогодні є побудова соціальної моделі суспільства політично більш впливової. Жінка повинна скласти своє соціальне сприйняття світу і вибудувати свою світглядливу модель. І тільки тоді суспільство, усвідомлюючи взаємозв'язок чоловіка та жінки як самостійної одиниці, зможе побудувати узагальнену модель-мрію людства, без воїн та узурпації влади, визначивши соціально здорове суспільство.

Таким чином, логічним завершенням здоров'я людини є її ідентифікація чоловіка та жінки в трьох аспектах: гарантування систем фізичного оздоровлення чоловіка та жінки, психічного здоров'я, що вибирає в себе раціональне сприйняття відповідної чоловічої та жіночої поведінки; а також соціально здоров'я узгодженої соціально-політичної системи, що гарантує рівнозначні права незалежно від статі. Тільки такий гармонійний розвиток гендерної ідентифікації в змозі гарантувати здоров'я цивілізації.

Література

1. Джері Дж. Великий тлумачий соціологічний словник / Джері Дж. // Словник : в 2 т. – М., 1999. – Т. 1. – С. 25-35.
2. Міласка Й. Гендерна ідентичність – medbib.in.ua – Медична Бібліотека [Електронний ресурс] / Й. Міласка. – Режим доступу: <https://www.google.com/webhp?client=all-maxthon-maxthon4&channel=118&gws>
3. Гончаренко Н. В. Геній в искусстве и науке / Н. В. Гончаренко. – М.: Искусство, 1991. – 432 с.

О. О. Ляшенко,
Днепропетровский национальный университет им. О. Гончара, г. Днепропетровск
Научный руководитель – О. И. Романова, д-р филол. наук, профессор

ЖЕНСКИЕ ОБРАЗЫ В РУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЫ XIX ВЕКА В АСПЕКТЕ ГЕНДЕРНОЙ ПРОБЛЕМАТИКИ

Ключевые слова: женские образы, идеализация, российская литература, моральность и качества.

Ключевые слова: женские образы, идеализация, русская литература, нравственные качества.

Key words: female images, idealization, Russian literature, moral qualities.

Принятие женщины символом русской культуры вообще, в частности классической русской литературы, общеизвестно. Причина появления именно такого символа остается за рамками традиционной литературной критики. Между тем, каким образом создавался «идеальный» женский образ в литературе, что в него вкладывалось, какие ценности тем самым утверждались в общественном сознании, представляется небезытересным. Для того чтобы это выяснить, необходимо обратиться ко времени рождения русской литературы – началу XIX в. Именно тогда начинают формироваться литературные традиции и стереотипы. Изображение женщины в литературных произведениях, по мнению Н. Мельниковой, связано с идеальными в литературе стереотипными моделями женственности, в которых решающую роль играет мужская интерпретация [1, с. 27]. Е. Строганова отмечает, что слово «человек», то есть под словом «человек» подразумевается в первую очередь мужчина, и это значение воспринимается как совершенно естественное. Традиционное объединение женских персонажей в литературоведении в тему «женские образы» таким образом может рассматриваться как исключение женщин из разряда «людей» [3, с. 32]. Основываясь на литературном материале, наука создает две противопоставленные типологии персонажей: «идеальный человек», «лишний человек», «новый человек». Эти понятия представляют собой типологию «людей». Типология женских персонажей основывается в первую очередь на нравственных качествах героини, определяется богатством ее внутреннего мира и реализуется в оппозицию ангел/ведьма. Существовавшая социальная типология (уездная женщина, институтка, эмансипированная женщина) используется как пояснение первой. В России, как и в Европе, женщина в литературе «ворилась» мужжиной-автором, что привнесло взгляд на нее извне, со стороны. Именно такой взгляд лежит в основе традиционного видения мира – отношение к женщине, не как к существу, себе подобному, а как к чуждому, представителю непонятого, необъяснимого начала. Женщина в литературных текстах – зеркало мужчины, инструмент его самоидентификации, выражение его воли.

Исключенность женщин из сферы социальных отношений предоставляет возможность идеализации их образов в литературе. Женский персонаж, как правило, служит воплощением идеальных представлений автора. В этом смысле тексты литературных произведений представляют возможность рассмотреть, в каких дискурсах репрезентируют себя женские персонажи, насколько их самопредставление самостоятельно или зависимо, где моменты совпадения или несовпадения создаваемого ими амплуа с той моделью женственности, которую конструирует и предлагает/навязывает мужской образ. Важным вопросом является и то, насколько интерпретации событий собственной внутренней и внешней жизни, самопрезентации героини оказываются зависимыми от тех концепций мужественности/женственности, которые существуют в актуальном для них культурном пространстве.

Идеальная героиня русской литературы первой половины XIX в. – невинная девушка или добродетельная мать, но никогда не страстная женщина, не любовница. Женский образ выступает как горизонт духовных и нравственных поисков мужского героя и как своеобразный критерий его самостоятельности. При этом сами мужские образы – это обычно слабые мужчины, которым так и не удается до конца реализовать свою самость. Избранники героини – аристократический интеллигент, эгоцентрический любовник, яркая личность которого порой затмевает женскую индивидуальность, часто, по тем или иным причинам, не оправдывает авторских надежд. Авторское отношение, таким образом, почти всегда оказывается на стороне женщины. Эта сюжетная схема продолжается практически на протяжении всего XIX века, начиная с «Бедной Лизы» П. М. Карамзина. Нежная, чувствительная, бескорыстная Лиза дарит любовь зависимому от своего общественного положения и привычек Эрасту. В силу своей слабости и вопреки любви к героине Эраст отказывается от Лизы. Не способный сделать свою избранницу счастливой и Онегин, в Петербурге и другие мужские персонажи. Кроме того женщина, как идеальная, ангелоподобная героиня, может выступать искушительной жертвой, которая преобразует героя или дает ему нравственный урок (повесть А. В. Дружинина «Полянка Сакса»). Женские героини, как правило,

РОЗДІЛ I
ГЕНДЕРНИЙ КОМПОНЕНТ В ОСВІТНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ:
КОНЦЕПЦІЯ ТА СТРАТЕГІЯ

Басюк Л. Б. Поняттєво-категоріальний аспект гендерного аналізу шкільного підручника: «гендерні стереотипи» та «гендерні ролі»	3
Бельська Ю. І. Гендерна складова у вищих навчальних закладах України	4
Буслова В. Ю. Методи формування гендерної рівності у вихованні сучасної молоді	5
Ваврик І. М. Реалізація гендерного компонента освіти у навчальних програмах з української літератури (10-11 класи)	6
Висоцька Л. В. Давньоруське право: гендерний аспект	7
Волікова М. М. Глумлення поняття «статеве виховання» вітчизняною педагогічною наукою	9
Волошин І. Є. «Жіночі» та «чоловічі» факультети ТНПУ: проблема адаптації	10
Воробітов Р. Ю. Передумови гендерних стереотипів у школі	12
Воробітова С. С. Гендерна проблематика в контексті розвитку загальноосвітньої школи	13
Григор'єва М. А. Гендерний підхід: досвід сучасних досліджень	15
Гродська О. М. Реалізація гендерного підходу в державних стандартах освіти (галузь «Мова і література»)	16
Заїченко К. С. Психологічні особливості гендерної ідентичності студентів ВНЗ гуманітарних спеціальностей	17
Захарова Л. В. Особливості сприйняття школярами образу вчителя-жінки та вчителя-чоловіка	18
Золотухіна Н. А. Особливості гендерної ідентичності дівчат-підлітків, що є представниками різних субкультур	20
Ізюцька О. О. Гендерні аспекти лідерства у професійній сфері	22
Качалова Т. Г. Гендерна компетентність майбутнього педагога: дидактичний аспект	23
Керимова А. Т. К вопросу о формировании гендерного подхода в педагогике	24
Коротєєва В. В. Гендерні аспекти в сільськогосподарських професіях	26
Куксова Т. Г. Дослідження готовності студентської жіночої молоді до материнства	27
Кучерган Є. В. Гендерна ідентифікація як умова здоров'я особистості	28
Лашенко О. О. Жіночі образи в російській літературі першої половини XIX століття в аспекті гендерної проблематики	30
Марченко В. І. Роль медіа-засобів у гендерній соціалізації студентської молоді	31
Матляк І. О. Сучасний підхід до гендерного виховання в дошкільному закладі	33
Місюкевич О. А. Гендерна складова сучасної освіти: до постановки питання	34
Мотуз Т. В. Формування гендерної толерантності – ключове завдання гендерної освіти та виховання	35
Мочанько О. О. Гендерний аспект літератури фантази (к проблеме экзанизма в творчестве Г. Л. Олди)	36
Одинцова А. С. Фантазийный жанр как средство формирования читательской гендерной активности (сага «Ведьмак» А. Сапковского)	38
Перець Ю. В. Гендерне виховання сучасної студентської молоді	39
Пивоварська К. С. Гра з ідентичністю у віртуальних соціальних мережах – чинник боротьби з гендерними стереотипами	40
Патрик О. Ю. Врахування гендерних особливостей акцентуації характеру в юнацькому віці в освітньому процесі	40
Симкіна В. В. Интеллектуальный детектив как средство развития гендерной чувствительности	42
Смоляной В. В. Этимология понятия «гендер» как психолого-педагогической категории	43
Спехова Е. Л. Ф. М. Достоевский и «женский вопрос» (роман «Униженные и оскорбленные»)	44
Томас Е. В. Формирование гендерной культуры при изучении литературного текста («Вторая пол» Симони де Бовуар)	45
Топоренко О. Ю. Прихований навчальний план, як феномен освітнього простору	46
Турменко О. Ю. Інтеграція гендерних підходів в освіті	48
Українка М. В. Формування гендерної чутливості в процесі читання епічного циклу Дж. Мартина «Після льда і пламени»	49

РОЗДІЛ 2
ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ГЕНДЕРНОЇ ТЕОРІЇ
ДО ЗМІСТУ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

Антонян-Шевчук Б. Л. Гендерний аспект програми соціально-педагогічної діяльності зі студентськими сім'ями	51
Безруква О. О. Принципи співробітництва у гендерній освіті сучасного університету: досвід, проблеми та перспективи	52
Васильченко О. І. Використання мультимедійних технологій як чинник формування	54

гендерної культури студентів університету	55
Гаврильченко М. Ю., Сьомак Т. І. Гендерні заповіді в творчості Шевченка	56
Гладун В. В., Гладун Т. О., Печерниця Н. М. Гендерна освіта як шлях розвитку толерантності майбутнього соціального педагога	57
Голованова Т. П. Зв'язок гендерної теорії з соціально-педагогічною роботою	59
Гончаренко О. В. Гендерний аналіз як методологічний інструмент реалізації гендерного підходу в дослідженнях з історії педагогіки	60
Грінченко М. С. Гендерні аспекти соціалізації студентської молоді у віртуальному просторі	61
Загороднюк О. Р. Вклад українських педагогів-гуманістів у розвиток гендерної освіти	63
Зв'язничева О. В., Швед Т. А. Гендерна освіта в сучасному університеті: досвід, проблеми та перспективи	64
Козич І. В. Інтеграція гендерної культури в систему вищої освіти України	65
Лямішева Д. А. Гендерні установки як предмет наукового аналізу	67
Пелевина Е. Д., Стаценко А. Н. Представлення о мужчинах и женщинах в обществе: история и гендерный этап	68
Плескач В. О. Формування гендерної компетентності майбутніх педагогів у процесі підготовки у ВНЗ	69
Прихованко Г. В. Репрезентація гендерних стереотипів у дитячій ігровій культурі (на матеріалі українського села XIX – поч. XX ст.)	70
Савченко Д. В. Вплив ЗМІ на формування гендерних стереотипів студентської молоді	73
Целік Н. Р. Емоційне витворення студентів психолого-педагогічних спеціальностей: гендерний аспект	74
Чикіна Т. В. Психологічне дослідження впливу професійної спрямованості на сприйняття гендерних ролей і стереотипів студентами ВНЗ	75
Яценко М. Ю. Формування гендерної культури студентів у процесі професійної підготовки	75

РОЗДІЛ 3
ЕФЕКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ:
ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНІ ЗДОБУТКИ

Азаматова А. Э. Гендерный подход в воспитании и обучении детей дошкольного возраста	77
Бекірова Н. Р. Гендерное воспитание в системе дошкольного учебного заведения	78
Бекірова Д. Р. Формирование гендерных взаимоотношений с учетом распределения гендерных ролей в семье	80
Бочарь К. С. Анализ гендерных стереотипов в ЗМІ в контексті гендерної освіти молоді	82
Брилова А. В. «Гендерний мейнстрімінг у вищій освіті Німеччини (Європейський Університет Віадрина як кейс-стаді)»	83
Бутурлім Т. І. Мотивування старшокласників до зіставлення власних гендерних цінностей та гендерних цінностей персонажів українських художніх творів	85
Войтович Д. В. Особенности социального становления мужчин и женщин в племенах Австралии	87
Галагановская Л. С. Гендерный подход в воспитании детей в семейных традициях украинского народа	88
Горишняк А. А. Влияние гендерных стереотипов на процесс социализации младших школьников	90
Граничник К. М., Бельчінська К. С. Гендерне виховання школярів в умовах сучасної загальноосвітньої школи	92
Губар А. А. Методика гендерного виховання в системі студентських ЗМІ	93
Давош С. Е. До питання гендерних відмінностей у проявах раннього дитячого аутизму	95
Депутатов В. А. Жизненные позиции подростков: гендерный аспект	96
Зєкрієва Э. Р. Проблема гендерной идентификации детей в неполных семьях	98
Іванова Г. Ю. Гендерний аспект використання лексичних одиниць на позначення особи у сучасній німецькій мові	99
Калганова А. В. Гендерные перспективы и ловушки в художественной модели действительности («Облачный атлас» Дэвида Митчелла)	101
Каритка В. В. Особливості гендерного виховання в Німеччині	102
Карнаух Л. П. Психолого-педагогічні засади гендерної соціалізації старших дошкільників в умовах дошкільного навчального закладу	104
Киселиця А. С. Реалізація гендерного компонента як складової у вихованні дітей дошкільного віку	105
Костікова І. С. Гендерна ідентичність: аналіз теоретичних підходів	106
Кропельницька А. М. Психологічні особливості гендерного сприйняття реклами	107
Куз О. С. Ефективні технології гендерної освіти: закордонний досвід та вітчизняні здобутки	108
Куртінова Э. М. Гендерный подход в формировании подоролевой культуры дошкольников	109
Мігєв Р. О. Гендерний підхід в підготовці студентів фізическої культури як актуальна проблема педагогіки	110